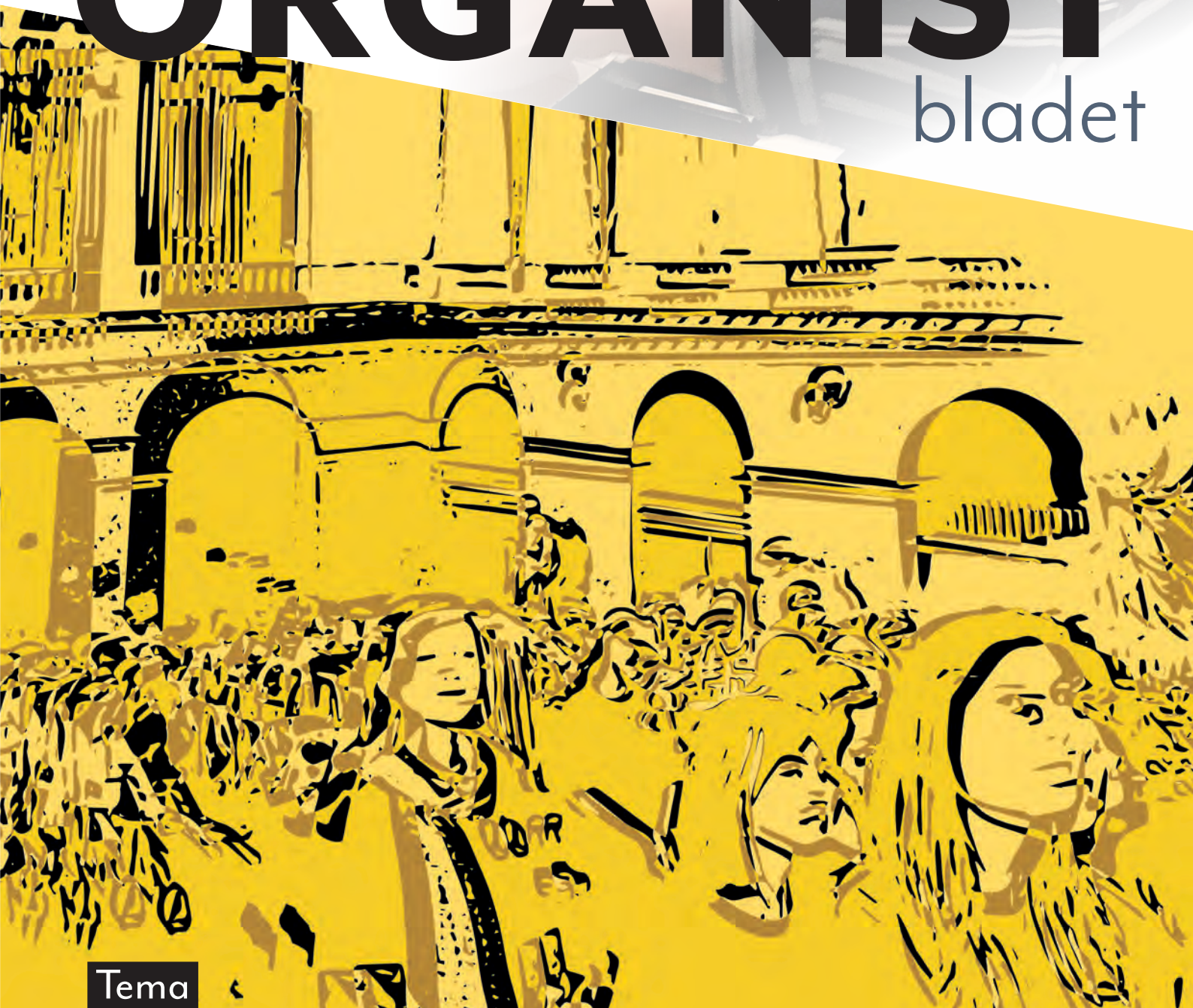

nr. 6 DECEMBER 2019 85. ÅRGANG

ORGANIST

bladet

Tema

HVORDAN TILTRÆKKER VI TILHØRERE TIL KONCERTER?

DEN MULTIKULTURELLE GUDSTJENESTE

UDVIKLINGEN I DOKS-STILLINGER

DOKS
DANSK ORGANIST OG KANTOR SAMFUND

Dansk Organist og Kantor Samfund **DOKS**

Vesterbrogade 57, 1. th. - DK-1620 København V
Tlf. 33 79 16 85 (tr. 10-13)
doks@doks.dk - www.doks.dk
Sekretariatsleder: **Bjørn Arberg**
Mobil 21 47 04 30 (træffes ikke fredag)
Sekretær: **Lene Arberg**

Bestyrelse **DOKS**

Karin Schmidt Andersen formand
Hendriksholm Kirke
Vesterbrogade 57, 1. th. DK-1620 København V
ksa@doks.dk
Tlf. 21 28 00 72

Poul Skjølstrup Larsen næstformand
Løgumkloster Kirke
skjoelstrup@doks.dk
Tlf. 40 68 21 44

Philip Schmidt-Madsen kasserer
Sct. Matthæus Kirke
phsc@vesterbrosogn.dk
Tlf. 30 33 89 70

Bente Hogrefe Nielsen
Sjællands Kirkemusikskole
bente.hogrefe@mail.dk
Tlf. 29 67 13 01 - 46 96 46 92

Klaus Viggo Jensen
Ringkøbing Kirke
kuj@youmail.dk
Tlf. 48 41 46 71 - 20 32 43 40

Peter Bjerregaard
Godthaabskirken
pb@godthaabskirken.dk
Tlf. 26 36 87 61

Christina Beltoft Mortensen
Nørre Tranders Kirke
beltoftchristina@gmail.com
Tlf. 98 14 91 73 - 61 71 91 73

Akademikernes A-kasse

Vester Farimagsgade 13 - 1606 København V
Tlf. 33 95 03 95 - www.aka.dk

Organistbladet **DOKS**

Mikael Garnæs ansvarshavende redaktør
Tysk-fransk reformert Kirke
organistbladet@doks.dk - Tlf. 41 26 63 31
Abonnement: årligt kr. 600
Annoncer sendes til annoncer@doks.dk
Annoncepriser: Kontakt redaktør eller www.doks.dk
Deadline for redaktionelt stof til næste nummer: 1. januar.
Deadline for annonce-materiale: 1. januar.
Grafisk arbejde: spotON og RiisGraphics
Tryk: Litotryk A/S
Forsidegrafik: Helle Riis

INTROITUS Af Mikael Garnæs

TEMA: Hvad kan vi gøre for at

tiltrække tilhørere til koncerter?

Kirke- og orgelmusik kan noget helt specielt, det ved alle, der beskæftiger sig med det til dagligt. Det at musicere i en kirke giver en dimension som rækker ud over det smukke kirkerum og det dejlige orgel. Og så er det lige meget, om det drejer sig om en gudstjeneste, en kirkelig handling eller en koncert. Kirken spiller med på en måde der er væsensforskellig fra koncertsalen.

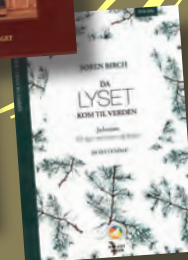
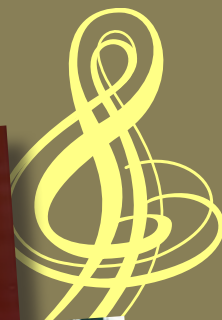
Hvordan får man så fat i nogle af de mange, der endnu ikke har oplevet det? Det sætter vi fokus på i to artikler af personer med forskellige indgangsvinkler til offentlighedsarbejde.

Sangeren Jens-Christian Wandt har stor erfaring i at arrangere kirkekoncerter. Hans offentlighedsarbejde går især gennem traditionelle medier som lokalaviser, Facebook og lokalradioer. Man kan lære at bruge disse medier konstruktivt, og Jens-Christian Wandt giver en række praktiske råd til, hvad man kan gøre for at få opmærksomhed omkring sit arrangement.

Forskellige aldersgrupper benytter sig af forskellige kommunikationskanaler. Jonas Hellesøe tilhører den yngre gruppe af DOKS-organister, og han har gjort det til en vane at livestream sine koncerter på Instagram. Det betyder, at lyttere over hele verden kan følge med i en koncert. Det åbner svimlende perspektiver for at komme i kontakt med nye lyttere. De sociale medier – SoMe – er i den grad en del af nutiden. Jonas Hellesøes erfaring er, at hvis man fanger folk der, hvor de er, og viser dem vores instrument, er de oftest interesserede og nysgerrige.

Offentlighedsarbejde er ikke noget man traditionelt har vægtet under uddannelsen. Nogle vil måske ligefrem synes, at det er under kirkemusikkens værdighed at "sælge" den, som var den en hvilken som helst vare. Men som kirkemusikere har vi en forpligtelse til at udbrede kendskabet til og glæden over kirkemusikken, og sund snusfornuft siger, at det kan betale sig at gøre en indsats for at skaffe publikum til koncerten, når man nu har lagt så stort et arbejde i at arrangere den. Hvilke strategier man vælger, er op til den enkelte, og afhænger af stedet og karakteren af arrangementet. Forhåbentlig kan man få nogle ideer i dette blad.

IND- HOLD

TEMA

**HVAD KAN VI GØRE FOR AT
TILTRÆKKE TILHØRERE TIL
KONCERTER?**

4-5

**MAN SKAL HÅVE HJERTET
MED I DET, BÅDE SOM
UDØVENDE OG SOM
ARRANGØR**

6-7

**BEKENDELSER
FRA EN
SoMe-ELSKER**

12-13

REGISTERTAVLEN

14

**FAKTA OM
UDVIKLINGEN
I ANTALLET AF
DOKS-STILLINGER**

10

**EN MANGFOLDIG
MENIGHED KRÆVER
EN MANGFOLDIG
GUDSTJENESTE**

18

ANMELDELSE

**BENTZON –
KOMPONIST,
PIANIST,
PROVOKATØR**

16

NYE PUBLIKATIONER

8

**MUSIK TIL GUDSTJENESTEN
4. SØNDAG I ADVENT,
2. TEKSTRÆKKE**

9

KLUMME

**STØRRE END SUMMEN
AF DE ENKELTE DELE**

20

**FORMANDEN HAR ORDET
GRUND TIL
OPTIMISME**

23

KALENDER

24

**DOKS'EN UD
AF BOKSEN
EGIL KOLIND**

Man skal have hjertet med i det, både som udøvende og som arrangør

Jens-Christian Wandt om offentlighedsarbejde ved koncerter

Sangeren Jens-Christian Wandt er en flittig solist og arrangerer af kirkekoncerter. Han er initiativtager og arrangerer af Verdensballetten, et omfattende arrangement med danske og internationale dansere og musikere, som hver sommer samler et stort publikum ved udendørs forestillinger landet rundt – blandt andet som resultat af et bevidst pr-arbejde. Privat er han en trofast kirkegænger ved gudstjenester landet over, og han har afholdt stiftskurser i at bruge stemmen i kirken for præster og kirkesangere. Det er hans arbejde med at arrangere kirkekoncerter og de erfaringer han har gjort med offentlighedsarbejdet, både i større og mindre skala, vi gerne vil høre ham snakke om. Over en kop kaffe deler han ud af sine erfaringer.

For det første fremhæver han, at man skal gøre sig klart, hvem ens målgruppe er. De pårørende og de særligt interesserede kommer af sig selv. Det er dem, der ikke ved, at de kan få en god oplevelse i kirken, som offentlighedsarbejdet skal rettes mod. Jens-Christian Wandt peger på tre kanaler: Lokalaviser, Facebook og lokalradioer.

”Det er meget vigtigt, at lokalavisen får noget godt materiale. Hvis tekst og billede er godt, vil mange bruge det, i uddrag eller i sin helhed. Jeg har en standardartikel om mig selv liggende, som jeg retter til og sender til lokalavisen med et godt billede. Gerne med en personlig vinkel, der ikke behøver at være mere indviklet end ”Jeg glæder mig til at optræde i X, fordi jeg har hørt at orglet er godt/at mine forældre kommer fra byen” eller lignende. For den lokale organist er det godt at have et personligt

kendskab til journalist eller redaktør på lokalavisen. Jeg ville som ny organist et sted byde lokalavisen på en kop kaffe og fortælle om orglet og mine planer med kirkemusikken. Det er nemmere at få folk til at gøre noget for en, hvis de ved hvem man er. Efter koncerten kan man sende en omtale med billeder fra koncerten til bladet. Aviser vil gerne skrive om noget, der har fundet sted. Foromtaler tager plads fra annoncer.”

”Så skal man oprette arrangementet på Facebook med en god tekst og et godt billede. Hvis økonomien er til det, kan man betale for at få målrettet opslaget en bestemt gruppe – f. eks. geografisk, aldersmæssigt, intersemæssigt. Det er færdigheder, man lige skal sætte sig ind i, men måske vil menighedsrådet betale for et kursus.”

”Desuden kan lokalradioerne bruges. Det er ganske vist de færreste lokalradioer der beskæftiger sig med kirkemusik, men indimellem kan de synes, at en kirkekoncert er en skæv eller interessant nyhed. Hvis man bliver interviewet til en radio, er det en god ide at skrive 10 linjer op, som man sørger for at få sagt i løbet af interviewet: En god historie om musikeren eller musikken. Man skal ikke være for ydmyg over for den ”vare” man sælger. Og så skal man være opmærksom på, hvor man er henne. Den samme vinkling er ikke den bedste i Thy og i København.”

”Hvis der sælges billetter, kan jeg anbefale at man bruger et billetsystem, der sørger for salg på nettet. Det koster ganske vist et gebyr, men giver erfaringsmæssigt flere solgte billetter. Hvis man kun sælger billet-

ter i døren, ved man aldrig hvor mange der dukker op, og man kan løbe ind i dårligt vejr og andre ydre omstændigheder. Du kan også som arrangør løbende følge salget på nettet og lave en ekstra indsats, hvis det ikke går så godt.”

”Man bør også gøre sig tanker omkring publikums oplevelse ved koncerten. Folk skal føle sig velkomne. Der skal gerne stå en og byde velkommen. Det er også en god

ide at fortælle lidt mellem numrene. Ikke langt, og ikke teknisk, men en god historie. Og der må gerne være et glas vin bagefter og mulighed for at møde kunstneren. Det sociale er en vigtig dimension af koncerten.”

En koncertmenighed kan opbygges. Som et godt eksempel nævner Jens-Christian Wandt en københavnsk kirke, hvor han som medlem af menighedsrådet var med til at inddrage menighedens medlemmer i

koncertarbejdet. De hjalp til med at hænge plakater op, dele programmer ud, lave kaffe til musikerne og andre serviceopgaver. At det ikke er noget der kun skal laves af kirketjeneren, giver ejerskab til koncerten. Så synes menighedsmedlemmerne, at det er deres koncert og vil gerne være med en anden gang. ”Man skal have hjertet med i det, både som udøvende og som arrangør”, slutter Jens-Christian Wandt.

Den Danske Salmeduo

CHRISTIAN VUUST saxofon, klarinet

HANS ESBJERG klaver

“Det er instrumentalt kammerpil af fineste karat.”
Dagbladet Information

Nyt koncertprogram:
Genforeningsjubilæet 2020
– nyfortolkninger
af fællessangene

Køb **DU SKØNNE LAND** på
WWW.EKSISTENSEN.DK

Ny kombineret
CD+bog
ude nu!
DU SKØNNE LAND
Genforening og
fællessang i nyt lys

WWW.DENDANSKESALMEDUO.DK KONTAKT: Hans Esbjerg • tlf 4093 0154 • kontakt@dendanskesalmeduo.dk

Bekendelser fra en SoMe-elsker

Om at bruge sociale medier som kirkemusiker

Introduktion

Da jeg i 2017 spillede min kandidat-koncert i Aarhus Domkirke, var der 2600 mennesker, der sad og lyttede til koncerten. Sensationelt – Er vi mon tilbage ved Lemares tid, spørger I?

Nej, desværre ikke. De fleste, der lyttede til koncerten, sad med deres computer eller telefon og kiggede med på Facebook, hvor jeg livestreamede den (**Fig. 1**).

Ét minut før streamen startede, nåede jeg at dele den på et par af de internationale organist-facebookgrupper jeg er medlem af, og det gjorde, at folk over hele verden endte med at se koncerten.

Jeg gentog det hele, da jeg spillede min debutkoncert i Symfonisk sal i midten af oktober.

Både før og efter denne koncert har min livestream-afhængighed taget meget til – jeg har livestreamet 60–70 solokoncerter på Instagram de seneste år- og hver gang er der en masse af mine følgere, der kigger med.

På Facebook kan man lade en livestream blive liggende, og derfor ligger både min kandidat- og debutkoncert frit tilgængelig. På Instagram er det lidt noget andet – en livestream kan blive liggende i 24 timer, og forsvinder så.

Hvorfor al denne snak om sociale medier? Som organist spiller man på et fantastisk instrument, men man sidder tit skjult bag et rygpositiv, og de færreste ved, hvilket

velklingende og udtryksfuldt et instrument, orglet faktisk er.

Jeg synes, vi som ambassadører for vores instrument har en vigtig opgave i at sprede glæden ved orglet.

Min erfaring er, at hvis man fanger folk der, hvor de er, og viser dem vores instrument, er de oftest interesserede og nysgerrige. Jeg har følgere på Instagram, hvis egen profil udelukkende består af billeder af røde motorcykler, og de vælger altså alligevel at følge en aarhusiansk organist.

Man behøver ikke noget specielt udstyr – de fleste af os har efterhånden telefoner med kameraer, der kan optage video og lyd i en god kvalitet, og de nodestativer, man finder på pulpiturene rundt omkring, er fremragende stativer til en smartphone.

Brug af Instagram og Facebook i praksis

Facebook er der hvor alle er, og vi kan ofte bruge den facebookside, vores kirke har oprettet her til at lægge små reklamer op for orgelkoncerter. Livestreaming kan også ske gennem denne side.

Nøjes ikke med at reklamere for en orgelkoncert ved at skrive en statusopdatering til dine private venner, men lav i stedet en begivenhed, del den i diverse grupper, og inviter personer, der kunne være interesserede.

Instagram er i høj grad det sted, hvor de

Af Jonas Hellesøe,
organist i Risskov Kirke

unge er flokket til, måske som en modreaktion på at alle de voksne er på Facebook. Det er et medie fyldt med flotte billeder og videoer, og det sætter større krav til hvad man lægger op, end tilfældet er på Facebook.

Det største krav til et Instagram-opslag er ikke teksten, nyhedsværdien eller indholdet – det er det visuelle.

Det kan til gengæld også bevirke, at man som musiker virkelig kan skille sig ud – som organister har vi ufatteligt smukke instrumenter, og det ser altid fascinerende ud, når man spiller på et orgel. Nogle gange kan man være så heldig, at Instagrams algoritme “fanger” ens video og viser den til en masse mennesker (Fig 2).

Videreudvikling

Min meget simple idé med at sætte en telefon op og livestreame kan naturligvis udbygges i det uendelige. I denne sommer har jeg til de 8 prædebutkoncerter, jeg spillede rundt omkring i landet, medbragt et trådløst system fra canadiske Røde og en optager fra Zoom, der gjorde, at jeg kunne sende lyden nede fra kirken op til orglet, og derved få det perfekte resultat, når jeg livestreamede: Video af musikeren ved orglet, men den “våde” lyd fra kirkerummet hvor man hører orglet som det var tiltænkt, med rummets akustik og med den rette balance.

SoMe *sb.* (2012)

(med tilnærmet engelsk udtale) *d.s.s.* ► socialt medie

De sociale medier (SoMe) Markedsføring 13.11.2012

de såkaldte #SoMe-folk eller #smdk - dem, der går meget op i sociale medier eller arbejder med det Pol 3.10.2014

Er du actionjunkie og kan godt lide at dele dine stunts bagefter på SoMe, så bliver det ikke meget vildere, end hvis det er optaget med det her Eyesee 360FLY 4K-kamera Berlingske 26.2.2017

Fra engelsk SoMe, forkortelse for social media

Forfatter: Jørgen Nørby Jensen: 2017

Fig 1.

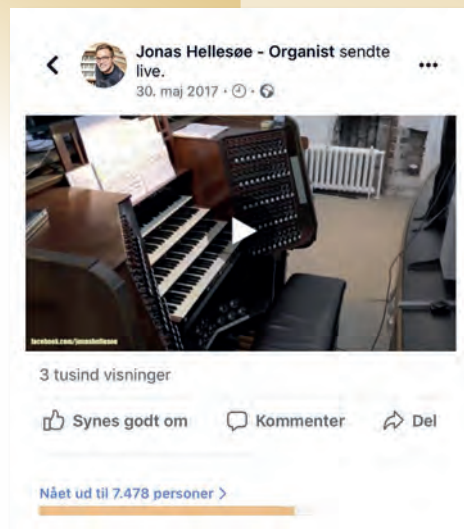
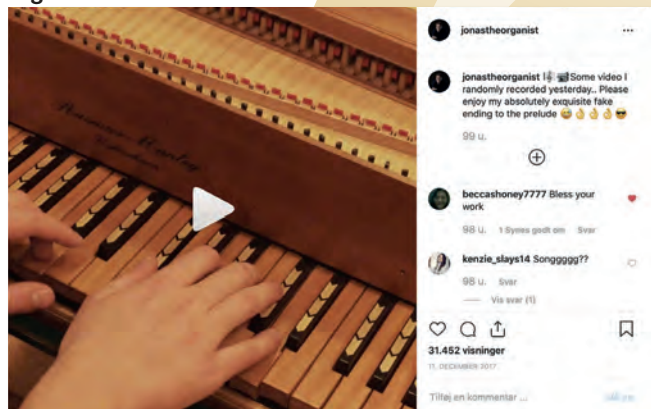

Fig 2.

4. søndag i advent, 2. tekstrække

Thomas Kristian Nielsen, organist ved Sct. Pauls Kirke, Aarhus, fortæller om sine musikvalg

Der er fire præster tilknyttet Sct. Pauls Kirke, som benytter hver deres liturgi. Det giver variation i højmessefejringerne. 4. søndag i advent følger man sognepræst Flemming Baatz Kristensens liturgi, som er godkendt af menighedsråd og biskop. Der er intet præludium, højmassen begynder med en indgangssalme, introduceret ved et kortere forspil. Herefter følger absolution, Kyrie og Gloria. Præstens del synges af praktiske årsager af en kirkekolets sangere.

Evangelielæsningen introduceres med et kort "Halleluja-svar" fra koret. Teksterne hertil er kortere bibelvers egnet til den pågældende søndag tilføjet et "Halleluja". De fleste af disse svar har Thomas Kristian

Nielsen sat i musik. Af praktiske årsager står de fleste i G-dur og leder over til korsvaret: "Gud være lovet, for sit glædelige budskab".

Dagens motet har titlen: "I sindets ødemark" og tager sit udgangspunkt i dagens tekstlæsninger. Teksten er af sognepræst ved Sct. Pauls Kirke Erik Dybdal Møller, og musikken af Thomas Kristian Nielsen. Motetten findes udgivet på WH. ("15 motetter til juletiden", anmeldt i OB november 2017). De er indspillede, og kan bl.a. findes på YouTube og Spotify. Efter motetten følger kirkebønnen læst af medlemmer af menigheden og opdelt i afsnit, der hver afsluttes med korsvar: "Hør os, kære Herre Gud".

Under nadveren synges en fællessalme. Koret synger udvalgte vers a cappella. Thomas Kristian Nielsen vælger gerne et længere postludium fra koncertrepertoiret som udgangs- og processionsmusik. Værker fra baroktiden passer godt til Marcussen & Søn-orglet fra 1960, der fremstår som et af landets fremmeste instrumenter fra orgelbevægelsestiden.

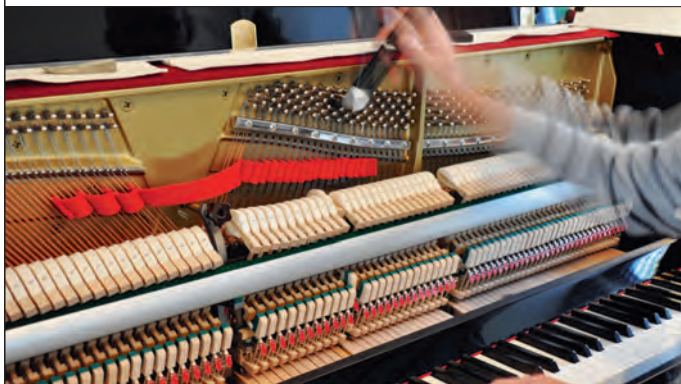
Musikvalg

Evangelievers med Halleluja: Thomas Kristian Nielsen

Motet: *I sindets ødemark*, tekst Erik Dybdal Møller, musik Thomas Kristian Nielsen

Postludium: Johann Sebastian Bach: *Præludium i C-dur BWV 547*.

PIANOKOMPAGNIET

Pianokompagniet er et team af erfarne klaverstemmere og instrumentmagere.

På vores værksted findes altid et udvalg af brugte istandsatte klaverer og flygler af anerkendte fabrikater, blandt andet nyere brugte japansk producerede Yamaha klaverer og flygler.

SCHIMMEL
PIANOS

Pianokompagniet forhandler Schimmels klaverer og flygler. Schimmel er grundlagt i 1885 og produceres i Braunschweig, Tyskland.

Pianokompagniet · Åbyvej 79 · 8230 Åbyhøj · tlf. 7023 8088 · aar@pianokompagniet.dk

www.pianokompagniet.dk

KLUMME Af John Frandsen, komponist og organist i Stavns Holtekirken, Farum

Større end summen af de enkelte dele

14. august døde Simon Grotrian. Dermed blev en af dansk salmedigtningens mest særprægede og originale stemmer pludselig tavs. Grotrians billedsprog var vildt og fabulerende. Hans tekster sprænger rammerne for den almindelige rationelle logik og insisterer på en mere intuitiv og associationsbåret erkendelsesform. De følger ikke sprogets og bevidsthedens lineære tænkning, men er mere i familie med underbevidsthedens verden af drømme og myter.

Alligevel er hans salmer uhyre præcise i deres udtryk. Hans billeder leger med klassiske religiøse metaforer – bruger dem, spejler dem, vender dem livgivende på hovedet. Mange af hans salmer refererer til klassiske kernesalmer; f.eks. fastesalmen ”Guds nåde er en vintergæk”, som ofte bliver misforstået som blot en lyrisk hyldest til forårets spirende kræfter. Men den er skrevet på samme versemål som ”Vor Gud han er så fast en borg”, og det er næppe tilfældigt. Så denne tilsyneladende uskyldige tekst er i dialog med Luther og klassisk kirkekamp:

*Guds nåde er en vintergæk
den er din fostergave
og er du ved at dø af skræk
så plant den i din have
med fastetidens bøn
bliver jorden atter grøn
i angst og overflod
besejres du af mod
og ene er vi flere.*

For mig har Grotrian været en kolossal inspirationskilde. I sine salmer insisterer han på, at kunsten, dybden, kompleksiteten er afgørende elementer i det religiøse sprog. En tiltrængt modvægt til den åndelige højdeskræk, der prægede megen

salmedigtning i slutningen af 1900-tallet – ingen nævnt, ingen glemt!

Hans salmer var de eneste samtidsdigte, jeg kunne finde, der havde kraft og tyngde til at stå side om side med den klassiske liturgiske tekst i mit Requiem. Og det var mageløst for mig at høre, hvordan den færøske troubadour Teitur kunne udfolde dem som dynamisk og intim kontrast til hele det store oldkirkelige latinske ritual, da værket blev uropført i DR Koncerthuset i 2013.

Jeg glæder mig over, at Grotrians værk har vist en ny vej for dansk salmedigtning. Der er i disse år en opblomstring af genren, hvor den igen bliver et relevant medie for kunstneriske udtryk – og ikke blot for ’prædikener på vers’. Og jeg glæder mig over, at komponister følger op med meget forskellige bud på den musikalske ikklædning.

Det religiøse sprog er nemlig i nær familie med kunstens. Kirken og kunsten behøver hinanden! Musik, litteratur, malerkunst, teater – alle har de, ligesom religionerne og myterne, berøring med tilværelsen store følelser: Kærligheden, lykken, glæden, smerten. Kristendommens grundfortælling er både modsætningsfyldt og kontroversiel. Kærlighedsbudet er en ubegribeligt omfattende og radikal fordring af vores tilværelse. Og forestillingen om en god og almægtig Gud, der skulle råde over vores til tider kaotiske og grusomme tilværelse, er et uafvendeligt paradoks.

Vor tid trives bedst med det begribelige. Vi viger tilbage, når budskabet bliver for komplekst. Men hvis kirken ikke vil vedstå

Foto: Marie Louise Munkegaard

det ubegribelige i sit budskab, så kan man lige så godt lukke butikken.

Sådanne overvejelser ligger til grund for mit eget arbejde med at komponere salmemelodier. Det er et ideal for mig, at melodien passer til teksten som hånd i handske. Men det er ikke et mål at skrive en ’enkel’ melodi. Min erfaring er, at de salmer jeg ender med at holde mest af er dem, hvor jeg har skullet yde en indsats for at få dem ind under huden.

Det er derimod et mål for mig, at melodien bidrager til at løfte teksten – og især at løfte dens abstraktionsniveau. Det mytiske sprog er i sit væsen abstrakt; det handler ikke om noget konkret. Der har musikken sin plads: Ingen anden udtryksform kan formidle det paradoksale, det ubegribelige og det intuitive så præcist – og dog så luftigt – som musikken. En god salme er for mig et rum til erkendelse. En invitation til fælles åndelig fordybelse. En åbning til det umiddelbare og det universelle.

Store ord, ja! Men alligevel tanker, der inspirerer mig i skabelsesprocessen. At skrive en salmemelodi starter for mig altid med at etablere en dyb relation til teksten. Efterhånden får melodien sit eget liv, og forholdet mellem toner og tekst bliver mere jævnbyrdigt. Musikken tager på en måde over, hvor teksten har nået sin grænse. Og når symbiosen lykkes, bliver det samlede resultat større end summen af de enkelte dele. Og det er et sandt Halleluja!

En mangfoldig menighed kræver en mangfoldig gudstjeneste

Hvad er en gudstjeneste egentlig? Det spørgsmål findes der nok lige så mange svar på, som der findes kirkegængere. Jeg tænker primært gudstjenesten som et mødested. ”Her mødes ung og gammel, fløj og pjalter” – som der står i salmen (DDS 209,3). Men mere end det: Her mødes det evige og det timelige, Gud og menneske, fortid og nutid. Ingen af os ejer gudstjenesten, hverken præsten, organisten eller menighedsrådet – eller Gud, for den sags skyld. Gudstjenesten lever i kraft af mødet. Den bliver til i det nu, hvor vi mere eller mindre tilfældigt er landet i samme kirkerum.

Jeg tror, at rigtig mange af os drømmer om at søndagens højmesse skal være det sted, der samler hele menigheden – alle dem, som kommer til div. målgrupperettede arrangementer i kirken i ugens løb. Og sådan er det faktisk i nogen grad i Gellerup Kirke, hvor jeg arbejder som organist/kirkemusiker. I alt fald er der altid både børn, unge, voksne og ældre i menigheden søndag kl. 10 – ligesom der også oftest er mennesker med anden etnisk baggrund end dansk og mennesker med handicaps af den ene eller anden art. Det kan være sin sag at tilrettelægge en gudstjeneste der rummer denne mangfoldighed.

Kludetæppegudstjenester

Jeg tror aldrig der er et medlem af menigheden, som får det hele med – mærker logikken i salmevalg og valg af musik og følger prædikenens bue fra åbning til amen. Og det sker da også ofte, at jeg selv opdager ord og sammenhænge under

gudstjenesten, som vi ikke var opmærksomme på i tilrettelæggelsen. Gudstjenestens rum er et levende sted.

Jeg synes godt at gudstjenesten må være lidt et kludetæppe, der væves sammen af forskelligt farvede lapper. Gudstjenesten har et centrum, typisk en prædiketekst eller et tema, som vi forsøger at nærme os fra forskellige vinkler, gennem salmer, musik, bønner, refleksioner mm. Ingen får noget ud af alt. Men har man bare fået noget ud af et af elementerne i gudstjenesten – ja, jeg er lige ved at sige, bare der er ét ord fra en salme/bøn/motet, som har sat en refleksion i gang hos en gudstjenestedeltager – så har vores arbejde ikke været forgæves.

Det faktum at gudstjenesten er et åbent og til tider uforudsigeligt rum, skal dog ikke få os til at forberede os mindre. Tværtimod!

Salmevalg til hele menigheden

Et af de steder, hvor det er vigtigt at tænke mangfoldigt, er i salmevalget. Jeg nyder det privilegium at holde et salmevalgsmøde med præsten torsdagen før en given søndag. Her taler vi os ind på, hvad vi gerne vil lægge vægt på i gudstjenesten og vælger salmerne sammen. Jeg er klar over, at det langt fra er alle steder organisten inddrages i salmevalget, og det synes jeg egentlig er en skam. For vi har meget at bidrage med, dels fordi vi kender mange salmer og fordi vi har nogle andre øjne og ører på, hvad der giver et godt flow i en gudstjeneste. Og så kommer man i øvrigt også tættere på hinanden som kolleger.

Når man vælger salmer, mener jeg det er vigtigt at der er noget nyt og noget gammelt (og noget blåt og noget lånt) på tavlen hver søndag. De gamle salmer er dem, vi kan læne os tilbage i og hvor sangen kan få lov at bruse, mens de nye salmer ofte udfordrer os mere med deres tekstlige indhold og deres erfaringsnære sprog. I vores menighed har vi en del, som sætter pris på det meditative udtryk. Det forsøger vi også at tilgodese i salmevalget. I det hele taget kan det være en god øvelse at tage et blik på salmetavlen og spørge: Er der noget for unge? Er der noget for ældre? Er der noget for de spirituelle? Er der noget som er folkeligt? Er der noget som alle kender? Etc. Jeg er personligt meget glad for mange af de nye salmer, som jeg mener holder vores tradition levende og insisterer på, at kristendom og tro stadig er relevant i vores nutid. Jeg går også gerne til flyglet og spiller til de af salmerne, som bedst egner sig til at spilles herfra. Det er enkelt for mig, fordi orglet står på gulvet og flyglet står lige ved siden af. Flyglet kan noget andet, og der er helt sikkert også grupper i menigheden, som relaterer mere spontant til lyden af flyglet end lyden af orglet. Men min overordnede oplevelse er, at vores menighed synes det er naturligt at orglet spiller den musikalske hovedrolle i vores gudstjeneste.

Musik på musikkens egne præmisser

Det har længe været almindelig praksis i vores gudstjenester, at musik fra forskellige århundreder har stået side om side på salmetavlen, og det tror jeg de fleste ople-

Martin på line i Gellerup

ver som ganske uproblematisk. At der nu kommer nye salmer til og viderefører vores stolte, righoldige salmetradition, bidrager bare yderligere til denne mangfoldighed. Da jeg gik på konservatoriet, lærte vi opførelsespraksis – altså den tænkning, at musik skal spilles på sine egne præmisser, med de klang- og artikulationsidealer, som var fremherskende i den tid, hvor musikken blev komponeret. Jeg synes det er en fin ambition at have, også at ville forsøge at akkompagnere de nye salmer ud fra de klang- og artikulationsidealer, som hører til den tid, hvor de er skrevet. Noget kan realiseres på orgel, og noget kan ikke – så må man låne et andet instrument.

Nogen synes at det skurrer i ørerne, når vi blander bolsjerne. Og man kan da også komme ud i nogle sjove møder i musikken. Til vores konfirmation i år gik vi direkte fra Lady Gagas "Shallow" ved kirkebandet til Grundtvigs "Hil dig frelser og forsoner" fra orglet. Jeg indrømmer at det virkede lidt pudsigt – og alligevel tror jeg faktisk menigheden rummer det og at de forskellige elementer i sidste ende udgør et hele.

Objektiv kvalitet

Ud over at jeg bestræber mig på at spille de forskellige musikalske stilarter, som vi benytter i vores gudstjenester, på sine egne præmisser, så forsøger jeg også at være kvalitetsbevidst omkring, hvilken musik vi bruger. Her læner jeg mig op ad Peter Bastian, der siger, at musikalsk kvalitet ikke går imellem genrer, men ned igennem genrer. Med andre ord: Der findes god og dårlig gammel musik – og der findes god

og dårlig ny musik. Jeg mener, at vi som musikere skal være gode til at lytte os ind på musikken i de konkrete salmer og forsøge at forløse det musikalske potentiale, som salmen har eller forfølge den idé, som bærer satsen. (Og er der hverken musikalsk potentiale eller idéer, skal man nok bare vælge en anden salme!) I alt fald skal vi være påpasselige med ikke at lade personlig smag overskygge vores musikalske kompetence. Det betyder at vi må bruge vores faglighed mere end vores følelser nogle gange.

I det hele taget oplever jeg det frugtbart, når vi lærer at diskutere salmer og kirke-musik ud fra faglige kriterier frem for smag. Præster og organister har forskellig faglighed, og lægger vi disse fagligheder sammen samtidig med at vi er nysgerrige og lydhøre overfor vores menighed, så tror jeg vi kan sætte rammerne om nogle rigtig gode gudstjenester sammen.

En tiltalende gudstjeneste

En gudstjeneste skal ikke kun forstås – den skal opleves, sanses og fornemmes. Og det er her vi musikere for alvor har noget at byde ind med. Jeg synes vi skal turde tage nogle chancer ind imellem. Der må godt

være elementer, som udfordrer os lidt. Også i musikken og salmesangen. Men I får mig ikke til at sige, at vi kan reducere det hele til en gang rundstykker, 2 fællessalmer og et fadervor og så kalde det en gudstjeneste. Højmessens har et indre skelet – en liturgi, en indre logik, som er blevet "testet af hverdagen" gennem små totusinde år. Og det skal vi ikke bare droppe. Men liturgien skal have luft under vingerne for at lette. Og der kan fylde meget forskelligt kød på liturgiens skelet.

*At tro er at stille
sig ind under ordet...
...og finde sig tiltalt
(DDS 582,5)*

Det er ikke sikkert at vi altid kan holde gudstjenester, hvor alle i menigheden føler sig tiltalt, men vi kan stræbe efter det. Vi kan aftale med hinanden at vi vil forsøge med mangfoldige ord og mangfoldige toner at "rydde voksesteder", så noget af kirkens tankegods og kirkens ånd må slå rod i os, der nu tilfældigvis blev denne gudstjenestes mangfoldige menighed.

TIL KAMP MOD OMPRIORITERINGS- BIDRAGET

Dansk Kunstråd, som DOKS er medlem af og som repræsenterer landets professionelle kunstnere og kulturarbejdere, har udsendt en opfordring til landets politikere om en samlet afskaffelse af omprioriteringsbidraget. Kunst- og kulturinstitutioner er siden 2016 blevet pålagt markante besparelser.

Alle undersøgelser viser imidlertid, at penge til kunst og kultur er givet godt ud, for kunst- og kulturområdet giver dobbelt igen til samfundet - også på bundlinjen. Derfor opfordrer Dansk Kunstråd til at man tager fat i sine politikere og fortæller dem, hvad betydning det har at vi investerer i kunsten og kunstnerne.

HAR DU HUSKET

at opdatere dine medlemsinformationer på hjemmesiden og ikke mindst mailoplysningerne? Ellers går du glip af de særlige medlemsmails med vigtige informationer

Børn skal kende de gamle salmer

Forum for Bornesalmer, en arbejdsgruppe under *Syng nyt*, arbejder med at gøre børn fortrolige med salmerne. Der ligger 170 bornesalmer på *Salmedatabasen*, som nu er blevet suppleret 60 salmevers fra Den danske Salmebog til brug ved børnegudstjenesten og i den kirkelige undervisning af børn. "Vi har udvalgt et vers i kernesalmerne, som vi mener giver den bedste indgang til salmen for børn", siger Hans Boas, medlem af *Forum for Bornesalmer*. "Der er en stor del af børnemeningheden, som ikke kan læse endnu, og derfor er det vigtigt, at salmerne ikke bliver for tekststunget. Det kan også være gavnligt at tænke kroppen med. Mange af de salmer, vi udgiver på *Salmedatabasen*, er udgivet med videoer, hvor man bliver instrueret i tegn og fagter, der kan understøtte teksten eller viser lette trin til en salmedans, der kan give de gamle ord et nyt liv og en kropslig erfaring."

Alle salmer udgives med lydfiler, relevante fagtevideoer og en note med melodi, tekst og en forenklet becifring.

Frobeniusfondens store pris til Bine Bryndorf

Ved afslutningskoncerten på *Odense Internationale Orgelfestival* den 31. oktober fik Bine Bryndorf overrakt Frobeniusfondens store pris. Bine Bryndorf er uddannet i Wien, Saarbrücken, Paris og Boston, og hun blev i 1994 ansat ved Det Kgl. Danske Musikkonservatorium i en meget ung alder. Hun fratrådte sit professorat i orgel og kirkemusik i 2017 og blev ansat som slotsorganist ved Frederiksborg Slotkirke. Hun når dog også at varetage en professorstilling i orgel ved Royal Academy of Music i London. Hun optræder ofte ved koncerter rundt omkring i verden, og hun er et efterspurgt jury-medlem ved konkurrencer. Hun har i øvrigt selv vundet priser ved flere konkurrencer. I begrundelsen for tildelingen hedder det, at "Bine Bryndorf om nogen har sat sit præg på kirke- og orgelmusik gennem de seneste årtier. Og hun er heldigvis midt i sin karriere og favner bredere end nogensinde." Bine Bryndorf tiltræder som domorganist ved Roskilde Domkirke 1. januar 2020.

PASTA, PIBER OG PEDALER

Torsdag den 14. november bød stifteren af *Orgelklubben* Katrine Immerkjær Kristiansen på nykomponeret musik og en kæmpe stor orgelkage, da børn fra de lokale skoler samledes i Brøndby Strand Kirke for at fejre en ny udgivelse med børnevenlig orgelmusik. "Pasta, piber og pedaler – orgelmusik til familiegudstjenester", som udgives på Forlaget Mixtur, indeholder musik skrevet til spaghetti-gudstjenester. Udgivelsen er resultatet af en komponistkonkurrence afholdt af *Orgelklubben* i samarbejde med **Kirke.dk**. Her har en jury valgt 40 nye kompositioner af både etablerede komponister som Christian Præstholm og Merete Kuhlmann og helt nye navne – blandt andet den 14-årige Lukas Holm Hansen.

ÅRSKURSUS I ESBJERG

DOKS' årskursus i 2020 finder sted med udgangspunkt i det centralt beliggende Hotel Britannia i Esbjerg i dagene mandag den **27. april til onsdag den 29. april**. Intet årskursus uden det populære punkt "Bjorns time". Derefter er der gudstjeneste i Vor Frelsers Kirke, hvor en af dette års debatdeltagere i årskursen i Køge, organist Mikkel Andreasen, sammen med kirkens kor får lejlighed til at vise hvordan han tænker liturgi, salmesang og i det hele taget gudstjenestens musik. Esbjerg huser to berømte kor med unge mennesker, *Treenighedskirkens Drengekor* og *Syddansk Musikkonservatoriums Pigekor* under ledelse af Lone Gislinge. De to kor optræder ved mandagens aftenkoncert. Tirsdag er der orgelsafari til Hjerting Kirke med Henrik Krüger ved orglet og Treenighedskirken, hvor Lasse Toft Eriksen demonstrerer. Onsdag slutter formiddagen af med en koncert på orglet i konservatoriets fine koncertsal. Der kommer et udførligt program på en nyhedsmail i starten af det nye år.

Louise Skonberg ved orglet i Flintholm Kirke

NYT ORGEL I FLINTHOLM KIRKE

Flintholm Kirkes nye orgel på 21 stemmer fordelt på hovedværk, svelleværk og pedal er bygget af P. G. Andersen & Bruhn. Orglet er intoneret af Paul Hansen i samarbejde med Brian Hansen. Kirkens tøndehvælv og størrelse i det hele taget, medfører en tør akustik, og det har derfor været en udfordring for intonatøren at skabe et klangskønt instrument. Det er dog lykkedes til fulde, og kirken kan glæde sig over at have fået et helstøbt instrument, der på smuk vis tilgodeser et bredt repertoire.

Tilbud på formstøbte musikerhørevern

DOKS har lavet en aftale med Audiovox APS om en rabat for vores medlemmer på 15 % af listepriisen for musikerhørevern (Formstøbte industrihørevern passiv med lineær dæmpning). Hørevern tilpasses individuelt. Bine Bryndorf skriver: "I mange år har orkestermusikere været opmærksomme på, at de skal passe på deres hørelse, men af uforklarlige grunde halter organister bagefter. Selv købte jeg mit første formstøbte musikerhørevern for 25 år siden, og det har jeg været utrolig glad for. Musikerhørevern dæmper lyden, men bevarer lyd kvaliteten og klangfarven. Det er naturligvis rarere at spille uden. Men hvis alternativet er at miste noget af sin hørelse eller at få tinnitus, så ..."

Se mere på www.audiovox.dk. Ved bestilling skal du gøre opmærksom på at du er medlem af DOKS.

JÆGERSBORG ORGELDAGE

Lørdag den 28. september åbnede Jægersborg Orgeldage med præsentationen af bogen "Om levende blev hvert træ i skov – et portræt af Jægersborg Kirkes orgel", koncerter med bl. a. en bemærkelsesværdig improvisation af hollandske Gerben Mourik og en debat for meget om orgelbevægelsen med Svend Prip, Frans Brouwer og Ole Olesen. Det fortælles, at Finn Videro engang svarede en præst, der ønskede at han skulle få orglet til at bruse lidt mere, "Tror De jeg er en sodavand?" Ved frokosten blev der derfor serveret en specialfremstillet sodavand, "Videros orgelbrus".

Den specialfremstillede sodavand, "Videros orgelbrus"

DOKS

Fakta om udviklingen i antallet af DOKS-stillinger

På årsmødet i Køge i maj 2019 havde jeg lejlighed til at fremlægge en kort analyse af udviklingen i DOKS-stillinger. Det er naturligt, at der blandt medlemmer er en vedvarende diskussion om udviklingen i stillingsmassen, men det har også givet anledning til nogle myter, bl.a. om et hastigt fald i antallet af DOKS-stillinger. Jeg fandt det på den baggrund hensigtsmæssigt at gennemgå de faktuelle omstændigheder bag udviklingen i DOKS-stillinger i årene omkring og efter at Kirkeministeriet besluttede, at tjenestemandsansættelsen ikke længere skulle finde anvendelse for kirkefunktionærerne i Folkekirken.

I forlængelse af mit indlæg bringes her en kort redegørelse for tallene, og lidt om den sidste nye udvikling.

Baggrunden

Kirkeministeriet meddelte i 2005 DOKS samt de øvrige kirkefunktionærorganisationer, at man ikke længere ville anvende tjenestemandsansættelsen ved stillingsbesættelser i folkekirken. Med denne ændring, og med kvotecirkulærets ophævelse, forsvandt også en cirkulærefastsat regel om at stillinger skulle klassificeres centralt, og reglen om at der var et cirkulærefastsat antal DOKS-stillinger bortfaldt ligeledes. Det sidste havde nu ikke den store betydning, da antallet af DOKS-stillinger reelt

var betydeligt højere end det cirkulærefastsatte antal på 338 stillinger.

Da Kirkeministeriet ensidigt kunne opheve tjenestemandsansættelsen, var den eneste mulighed for forhandlinger at organisationerne krævede forhandlinger om en overenskomstdækning. For DOKS' vedkommende endte den proces som bekendt med en overenskomst for organister.

Udviklingen i den samlede stillingsmængde

Med overenskomstens indgåelse, var forventningen at udviklingen i stillingsmassen ville være præget af større udsving, hvor stillinger alt andet lige hyppigere ville skifte status. Dette har vist sig at være korrekt. Der er normalt ca. 15 – 25 stillingsskift på DOKS-området pr. år.

I den forbindelse har det været vigtigt at overvåge udviklingen i det samlede antal DOKS-stillinger, for at se om der opstod en generel tendens til at DOKS-ansøgere blev fravalgt. Udviklingen i den samlede stillingsmasse, målt som antal DOKS-medlemmer i DOKS-stilling ved årsskiftet er vist i **Fig. 1**.

Stigningen i 2010 var en konsekvens af overenskomstens indgåelse. Da det er en uddannelsesoverenskomst, er det alene

organistens uddannelse som bestemmer indplacering, og det betød ved overgangen til overenskomsten, at et mindre antal stillinger blev overført fra Organistforeningens forhandlingsområde til DOKS. (Organistforeningen modtog på samme måde et antal stillinger, som hidtil havde været honorarlønnede).

Antallet af DOKS-stillinger er på nuværende tidspunkt en del højere end i 2001, og noget højere end før overenskomstens indgåelse. Efter i nogle år at have ligget fast omkring 400 stillinger, så har antallet i de sidste 3 år været svagt vigende. Dette er en tendens som indtil videre synes forstærket i 2019.

Baggrunden for den vigende tendens er primært, at der hvert år overgår lidt flere medlemmer til pension, end det antal der bliver færdige og kommer i beskæftigelse som organist fra konservatorierne. Dette bekræftes af at ledighed næsten ikke rammer DOKS-medlemmer.

At ledigheden stort set er ikke-eksisterende, betyder naturligvis ikke, at alle der bliver færdige på konservatoriet straks ansættes i deres drømmestilling på fuld tid. Der har været en svag stigning i deltidsstillinger, og en del nyuddannede har en periode med tidsbegrænsede ansæt-

Fig. 1: DOKS-medlemmer i DOKS-stillinger

2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
367	372	374	372	376	387	383	384	382	400	402	404	401	401	398	403	393	395	394

telser i mindre deltidsansættelser, før de lander i en egentlig fuldtidsstilling. Men der og også relativt mange kandidater, som allerede har en ansættelse, når de tager deres eksamen.

Der er næppe tvivl om, at manglen på kirkemusikalske kandidater er den største "trussel" i forhold til at fastholde antallet af DOKS-stillinger. Med de meldinger vi får fra menighedsrådene, ville en forøgelse af antallet af kandidater forventeligt uden problemer kunne finde ansættelse i folkekirken.

Udviklingen i advancementsstillinger

Et andet betydende element når vi ser på DOKS-stillinger, er udviklingen i advancementsstillinger, dvs. de stillinger der i tjenestemændenes lønrammesystem var klassificeret i lønramme 34, 35 eller 36. At antallet af DOKS-stillinger har været uændret, eller er steget siden 2009, dækker helt naturligt over nogle stillingsforskydninger, hvor nogle stillinger er forsvundet ud af DOKS' forhandlingsområde og andre er kommet til.

Fig. 2. Avancementsstillinger som fortsat er DOKS-stillinger

Tidligere klassificering (2009)	Stadig DOKS-stillinger
LR 36: 10 stillinger	10 stillinger
LR 35: 17 stillinger	17 stillinger
LR 34: 63 stillinger	55 stillinger

Overordnet viser en gennemgang at ca. 60 stillinger er forsvundet ud af DOKS' område, mens 70 stillinger er kommet til. En væsentlig del af de 60 stillinger, er stillinger som ikke har en lang historik som DOKS-stillinger.

På **Fig. 2** kan vi se udviklingen på advancementsstillingerne.

Der er således forsvundet 8 stillinger, som tidligere var LR 34-stillinger, ud af DOKS' forhandlingsområde. Årsagerne hertil kan være flere: At menighedsråd vil prioritere anderledes og af den årsag mener at man ikke vil ansætte en DOKS-ansøger, manglende ansøgere med DOKS-baggrund, den rette ansøger med anden baggrund, kunne være nogle eksempler, men det er i sidste ende ikke noget, DOKS får klar information om.

Man skal i øvrigt i overvejelserne om udviklingen i DOKS-stillinger erindre det forhold, at der i den tilsvarende periode er en række stillinger besat på overenskomst-vilkår, som har fået tillæg på et niveau,

som bringer disse stillinger i nærheden af, eller over samme lønniveau som en LR 34-stilling.

Alle DOKS-medlemmer er sandsynligvis enige om, at det er beklageligt, når der i "klassiske" DOKS-stillinger sker ansættelse af en person med en anden uddannelsesbaggrund. På den anden side må man glædes over at alle med en kandidateksamen som det ser ud nu, kan finde ansættelse i en DOKS-stilling, og at den lønsum som forsvinder, når LR 34-stillinger forsvinder, genvindes andre steder ved tillæg eller nye DOKS-stillinger.

Jeg startede med at berette om den myte vi af og til møder, blandt medlemmer men også udefra, om at antallet af DOKS-stillinger er hastigt vigende. På baggrund af ovenstående, kan jeg vel tillade mig at omskrive Mark Twain, og postulere, at rygterne om DOKS-standens snarlige død, er stærkt overdrevne.

... Men det betyder ikke, at der ikke er grund til grundig overvejelse for at sikre rekruttering til standen, og at arbejde for at menighedsrådene foretager oplyste valg når de ansætter.

Julesuite for lige stemmer og harpe

Søren Birch: Da lyset kom til verden. Julesuite for lige stemmer og harpe.

Partitur kr. 229,-, korpartitur kr. 79,-. Forlaget Mixtur.

Søren Birch (f. 1955), komponist, dirigent og konservatorielærer, har skrevet en suite af advents- og julesange, der med sin besætning af lige stemmer og harpe giver et venligt nik til Brittens "A Ceremony of Carols." Melodistoffet er bearbejdelser af ældre salmelodier og nyskrevne melodier. Nogle af sangene stammer fra den finsk-svenske skolesangbog *Piae Cantiones* fra 1500-tallet. Tekstdelen består af ældre og nyere danske salmetekster foruden bibelske og latinske tekster. Sammensætningen er en blanding af strofiske og gennemkomponerede sætser, enkelte steder med diskant og mulighed for solo. Endelig er der et Intermezzo for harpe solo. Suiten indledes med et Introitus "Veni, veni Emmanuel" som kan anvendes til procession. Komponisten åbner mulighed for, at harpestemmen udføres på klaver hvis man ikke har harpe til sin rådighed, ligesom sætterne kan opføres i uddrag eller enkeltvis. Varigheden for det samlede værk er ca. 30 minutter.

Orglet i Jægersborg Kirke

Mads Damlund: Om levende blev hvert træ i skov – et portræt af Jægersborg Kirkes orgel. Med bidrag af Svend Prip, Frans Brouwer og Hanne Sander. Indlagt cd.

Slotsforlaget. Udgivet i samarbejde med Det Danske Orgelselskab.

75 årsdagen for indvielsen af det skelsættende orgel i Jægersborg Kirke – resultatet af et tæt samarbejde mellem Poul-Gerhard Andersen, Finn Viderø og Sybrand Zachariassen – markeres bl. a. med udgivelsen af denne meget perspektivrige og velskrevne bog. Kirkens organist Mads Damlund beskriver kyndigt og kærligt orglet med dets baggrund i den tidlige orgelbevægelse. Vi kommer helt tæt på diskussionerne mellem de stærke personligheder i tilbivelsesfasen og får meget at vide om forgængere, forbilleder og virkningshistorie. Et specielt kapitel handler om indspilningerne på orglet. Desuden er der blevet plads til tre gæsteskrifter. Svend Prip fortæller om "Jægersborg – og hvad dermed fulgte – med særligt henblik på Poul-Gerhard Andersens virke", den hollandske orgelhistoriker Frans Brouwer præsenterer konklusionerne af et omfattende forskningsarbejde om Jægersborg-orglets reception i det store udland, og tidligere sognepræst i Jægersborg Hanne Sander sætter kirkens arkitektur og interiør ind i en teologisk og historisk ramme. Til overflod medfølger der en cd med en række nye og gamle optagelser på orglet, herunder også et femsattet værk, "Lys", for vokalensemble og orgel af Pelle Gudmundsen-Holmgreen, skrevet som juleliturgi til Jægersborg Kirke i 1976.

Musikalsk overskud og godt humør

Vibeke Astner og Anne Kirstine Mathiesen: Danser med Orglet 2.

Saint-Saëns: Dyrenes Karneval. Grieg: Peer Gynt Suite No. 1. Ad Wammes: Wave. Carl Nielsen: Hanedans af "Maskarade. Orientalisk Festmarch af "Aladdin". Saint-Saëns: Bacchanale af "Samson og Dalila".

Gateway Music VA 100

Som en indremissionsk præst engang skal have sagt, "hvorfors skal de ugudelige have al lammestegen?"

Orgelduoen Vibeke Astner og Anne Kirstine Mathiesen har med deres nu to "Danser med Orglet"-cd'er sat sig for at vise, at orkestermusikkens slagnumre også kan fungere i en orgelsammenhæng. Det gør de med humør, musikalsk overskud og sprælske registreringer i denne cd på orglet i Vestervig Kirke. Foruden Dyrenes Karneval, Peer Gynt-Suiten og Bacchanale af "Samson og Dalila" indeholder cd'en to Carl Nielsen-hits i arrangementer af Anne Kirstine Mathiesen. Der er også et stykke originalmusik for orgelduo, hollandske Ad Wammes (f. 1953) 4-satsede, drømmende "Wave".

KLEZMERDUO

Henrik Bredholt

*Sopransaxofon,
dulcimer, vokal, m.m.*

&

Ann-Mai-Britt Fjord

Harmonika, vokal, m.m.

Kirkekoncerter

- * *“At le med det ene øje“*
- * *“Oktober 43 - Redningen af de danske jøder“*
- * *“Jødiske visdomsfortællinger“*
- * *“Musikalsk bibelfortælling for børn og voksne“*
- * *“Selma Lagerlöf’s fortællinger til adventstiden“*

Læs mere på www.klezmerduo.dk

Kontakt : mail@klezmerduo.dk eller Tlf. 86 194092

MADS GRANUM KVINTET / NYE SALMER / RYTMISK KIRKEORGEL

Berlingske

“Aldeles levende og elegant“

Kristeligt Dagblad

*“10 nye jazzsalmer af nogle af
tidens bedste salmedigtere“*

ORGANIST
bladet

“Fremragende udført“

Sjællandske

*“Det er dybt, smukt,
nyskabende. WOW!“*

2682 2684

MADSGRANUM.DK

MADSGRANUM@GMAIL.COM

Obligatorisk læsning

Toke Lund Christiansen: Bentzon – komponist, pianist, provokatør.

Aarhus Universitetsforlag. Pris kr. 299,95

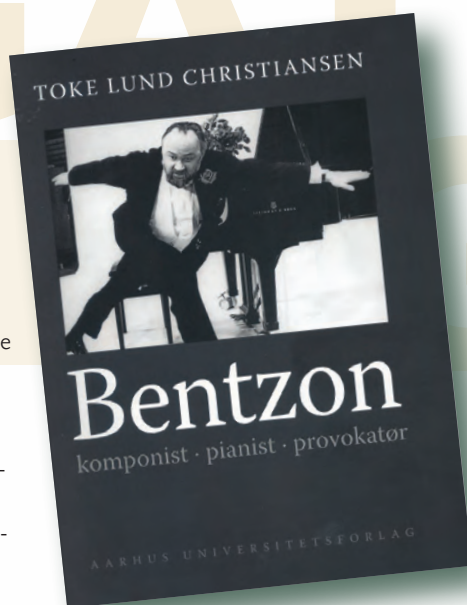
I år ville den danske komponist *Niels Viggo Bentzon* være fyldt hundrede år. I den anledning har fløjtenist og forfatter *Toke Lund Christiansen* skrevet en monumental biografi, som på alle måder fortjener kulturlivets bevågenhed. Først og fremmest er bogen en nødvendighed, fordi den sætter fokus på en af Danmarks i sin tid betydeligste komponister, hvis virke og værk er tæt på at forsvinde ud af den kulturelle elites bevidsthed; alene af den grund bør den blive obligatorisk læsning for alle på vore musikalske undervisningsinstitutioner. At man samtidig får et kvalificeret indblik i, hvad der har rørt sig i det danske musikliv i perioden fra ca. 1940 til i dag fra en musiker, der selv har været en yderst profileret deltager i dette univers, gør bogen endnu mere relevant - forfatteren var solofløjtenist i Danmarks Radio og desuden en aktiv kammermusiker, som har spillet store mængder ny musik og været tæt på de fleste af sin samtids komponister.

I *Organistbladet* nr. 4 fra august 2019 har han på side 14 givet en introduktion til sin bog, hvor han viser sin usædvanlige evne til at formulere sig sprogligt. Han kalder artiklen beskedent for et "forskræp", men den giver ikke desto mindre et glimrende overblik over Bentzons liv og virke, og jeg vil henvise til den i stedet for at give endnu et referat af bogen; blot skal det understreges, at forfatteren gennem mange års venskab med *Niels Viggo Bentzon* og ved sin fremførelse af mange af dennes værker har de bedste forudsætninger for at skrive denne biografi.

Niels Viggo Bentzons ubegribeligt omfattende produktion af musik, kronikker, læserbreve, interviews, radio- og TV-udsendelser, tegninger, malerier og happenings

gør det til en næsten umulig opgave at skrive en i alle forhold fyldestgørende biografi om ham, og forfatteren har da koncentreret sig om at levendegøre personen og beskrive tiden, han levede i, samt at give et overblik over hans musikalske produktion, mens hans billedkunst kun berøres sporadisk; nogle af Bentzons tegninger er dog gengivet i bogen, men uden ledsagende kommentarer. Til yderligere afveksling for øjet er bogen forsynet med en del fotografier, valgt ud fra den sammenhæng, de indgår i. Da bogen ikke blot henvender sig til fagfolk, men tænkes at interessere en bred læserskare, er der ingen musikalske analyser eller musikteoretiske udredninger, ligesom nodeeksempler nærmest er fraværende; men et omfattende noteapparat og en næsten komplet værkfortegnelse gør det muligt for interesserede at gå videre med at lære musikken at kende. På nettet kan man finde indspilninger af noget af Bentzons musik og en del med ham selv som pianist, hvor han viser sig som solist i verdensklasse, ligesom mange af hans værker fra storhedstiden (ca. 1945-65) er på højde med værker af koryfæer som Hindemith, Sjostakovitj, Prokofiev eller Bartók. Når jeg nu hører disse ting, undres jeg over, at *Niels Viggo Bentzon* i dag nærmest er glemt; dog skal det i retfærdighedens navn siges, at der foreligger cd-indspilninger med Bentzon-værker, bl.a. har *Per Salo* i anledning af 100 års-dagen indspillet et udvalg af satser fra de 13 samlinger af *Det Tempererede Klaver* og tilbage i 1992 indspillet et udvalg af Bentzons tidlige klaverværker på *Kontrapunkt*. Endvidere har *Dacapo* i anledning af 100-året et tilbud om værker af Bentzon til reduceret pris.

Bogen er uhyre velskrevet – mange kapitler læser man, som var det en roman. Beskrivelsen af den 15-åriges første møde med komponisten Bentzon, hvor denne oprådte på en milkshakebar(!), er kostelig læsning

og giver allerede på dette tidlige sted i fremstillingen et unikt signalement af personen. Med viden og indsigt giver forfatteren indblik i forskellige faser i komponistens liv: opvæksten i det borgerlige hjem med halvgamle forældre tilhørende tidens absolutte elite og med et skræmmende anegalleri af prominente personligheder, de succesbruste ungdomsår, hvor Bentzon fejredes over hele Europa, både som komponist og pianist, og den lange nedtur, hvor helt nye kunstneriske idealer fik NVB's musik til at fremstå gammeldags. Han forsøgte på flere måder at tilpasse sig de nye strømninger, bl. a. med en række gakkede happenings i bedste fluxusstil, men det virkede halvhjertet, og i den brede offentlighed blev han opfattet som en nar, man ikke på nogen måde kunne tage alvorligt; dette kan være en del af forklaringen på, at hans musik er gået i glemmebogen. En anden kan være, at kvaliteten er svingende. Hans tilgang til musikfrembringelse var improvisatorens, der hellere begyndte noget nyt end gav sig til at gennemarbejde en tidligere skitse, og når mængden af værker er så enorm, er det en voldsom opgave at sortere det virkelig væsentlige fra det ligegyldige.

På flere punkter er *Toke Lund Christiansen* forbilledlig. Han pointerer Bentzons geni, men er i lige så høj grad opmærksom på

hans svagheder – det gælder både de menneskelige og de kunstneriske sider af personen. Det gøres imidlertid på en både sober og ærlig måde, så man som læser får øget sin sympati for ham. Bentzons psykiske sygdom har været et helvede for ham selv og hans omgivelser, som man kun vanskeligt kan fatte. I øvrigt var Bentzon selv bemærkelsesværdigt åben herom, hvad der også gælder den svingende kvalitet af musikken; komponisten ytrede, at fremtiden måtte afgøre, hvad der af hans ”frosne improvisationer” havde værdi for eftertiden, og biografens forfatter viger ikke tilbage for at vurdere værkerne efter fortjeneste. Hans tolkninger af motiver og handlinger er velovervejede, uden skråsikkerhed, men i respekt, og han lader ofte Bentzon selv komme til orde ved et skønsomt udvalg af citater på oplagte steder.

Der har desværre indsneget sig nogle få uheldige trykfejl – det er dog ikke værre,

end at man kan gætte sig til den rette sammenhæng, hvad enten det gælder ord, der er faldet ud eller er anført dobbelt, eller at valget mellem to formuleringer ikke er konsistent. Af faktuelle fejl har jeg bemærket, at I.P.E. Hartmann omtales som domorganist i forbindelse med sit embede i Vor Frue Kirke i København. Hartmann døde i 1900, og indtil 1922 var København underlagt Roskilde stift; først herefter – med oprettelsen af Københavns Stift - får Vor Frue Kirke status af domkirke. Hartmann var altså ikke domorganist. Det er heller ikke så godt, at Symfoni nr. 12 *Tunis* op. 166 fra 1965, i afsnit 4 på side 139 bliver til nr. 13. Følger man opfordringen til at søge indspilningen med Aarhus Symfoniorkester under ledelse af Karol Stryja på nettet, vil man blive belært om, at nummeret på symfonien er 12. Bogens høje niveau fortjener, at sådanne skønhedspletter bliver elimineret, så man også af den grund må håbe på, at bogen vil gå som varmt brød, så et nyt oplag efter

en fornøden korrekturlæsning snart vil se dagens lys.

Endnu engang må der rettes en stor tak til Toke Lund Christiansen for at have beriget musikverdenen med denne biografi. Det må have været et enormt og slidsomt arbejde at pløje sig gennem oceanet af artikler, kronikker, læserbreve, optegnelser og radioudsendelser, foruden at redigere egne båndoptagelser med hans interviews med NVB, og en præstation af dimensioner at have fremstillet det på så læsevenlig en måde. De, der måtte savne nodeeksempler og musikalske analyser, kunne jo selv gå på opdagelse i musikken – det er jo den, der er omdrejningspunktet for bogen, og med den som appetitvækker er man overordentlig godt rustet til at kaste sig over Niels Viggo Bentzons musikalske overflødhedshorn.

Ciaccona e passacaglia

En koncert med udgangspunkt i de barokke ostinatformer. Centralt står de to hovedhjørnестen Chaconne i d og Passacaglia i c af J.S. Bach. Øvrige værker af Pachelbel, Purcell, Vitali m.fl.

Loussine Azizian, violin

Erik Kolind, orgel

For nærmere information:

erko@km.dk

tlf. 40 62 54 16

Grund til optimisme

DOKS' årsberetning er en status og fortælling om foreningens virke i perioden mellem to generalforsamlinger. I den forbindelse bliver der hvert år gjort rede for antallet af medlemmer og fordelingen blandt de forskellige medlemskategorier. Men hvordan ser det ud over et længere spænd? Er der en tendens i retning af at færre organiststillinger bliver besat med medlemmer fra DOKS' rækker? Det føles måske sådan i visse regioner og egne af landet, men er det en generel tendens? DOKS' sekretariatsleder Bjørn Arberg har gennemgået de seneste års udvikling i DOKS' stillingsmasse og fremlagde på seneste årsmøde resultatet. Tallene er nu ved årets udgang blevet opdateret, og i dette nummer af Organistbladet kan man fordybe sig i fakta om emnet.

Det er bestyrelsens klare holdning, at der er brug for flere kandidatuddannede organister fra landets konservatorier end der bliver uddannet inden for de nærmeste år. DOKS hører om menighedsråd, der trods anstrengelser for at udfærdige et godt stillingsopslag undrer sig over hvor snævert ansøgerfeltet er, og vi hører om menighedsråd, der efterspørger

musikfaglige kompetencer og har store ambitioner for musiklivet ved deres kirke. Vi har på det seneste kunnet konstatere en vis cirkulation i stillingsmassen, og oplever at der ansættes DOKS-organister fra alle aldersgrupper, såvel nyuddannede som fra 50+ segmentet. At DOKS har en ledighedsprocenten på så godt som nul, og i modsætning til visse andre akademiske grupper ikke kender til arbejdsløshed blandt dimittender, ser vi som tegn på at efterspørgslen er større end udbuddet.

DOKS kan altså ikke konstatere at vore medlemmer skulle blive fravalgt pga. af deres kompetencer eller profil. Udfordringen i forhold til at fastholde DOKS' stillingsmasse og medlemstal er, at der bliver uddannet færre end der går på pension. Konservatorierne har da også de seneste år ihærdigt forsøgt at gøre opmærksom på problemets omfang.

Dog er der grund til at være optimistiske. Når man fra formandsstolen i DOKS lytter og betragter kan man kun blive stolt på standens vegne. Der er så megen grøde og begejstring at spore og mange fremragende initiativer landet rundt fra kolleger

og uddannelsesinstitutioner, der skaber interesse for instrumentet orglet og gør orgelmusikken relevant og tilgængelig for alle. Det er sådan interessen for vores fag vil øges. Det er f.eks. imponerende, hvad Orgelfestivalerne i Aarhus og Odense har kunnet præstere i deres udbud, med en stor publikumsinteresse til følge. Særligt lovende er arbejdet med børn og unge i Orgelklubben og den brobygning, der er i gang mellem Kirkemusikskolerne og Konservatorierne, som vi allerede ser de første resultater af. At der igen er organiststuderende på Syddansk Musikkonservatorium, og at der også i dette efterår har været debutkoncerter med unge organister af international klasse, bekræfter at DOKS-standen ikke er under afvikling.

DOKS lider ikke af vinterdepression, vi lever i bedste velgående. Bestyrelsen ønsker alle medlemmer en glædelig advents- og juletid. Må musikken og orglerne *klinge sødt i sky* i de kommende uger.

GARNIER Orgelbyggeri

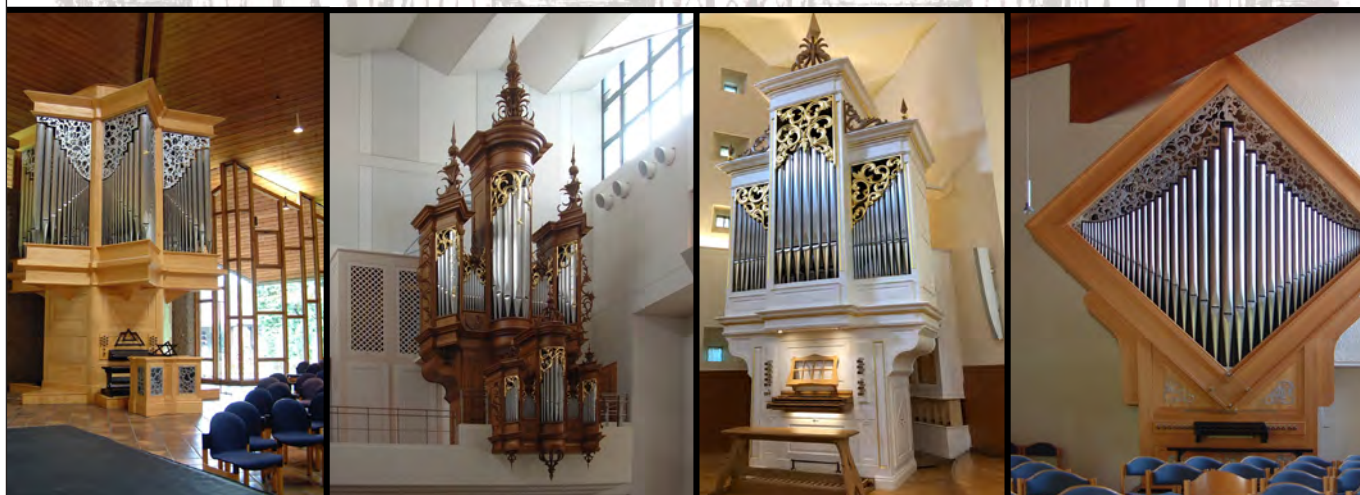
Frankrig - Japan

siden 1972

www.garnier-orgues.com

denmark@garnier-orgues.com

Kontakt os hvis du ønsker at se et af vore orgler på Fyn

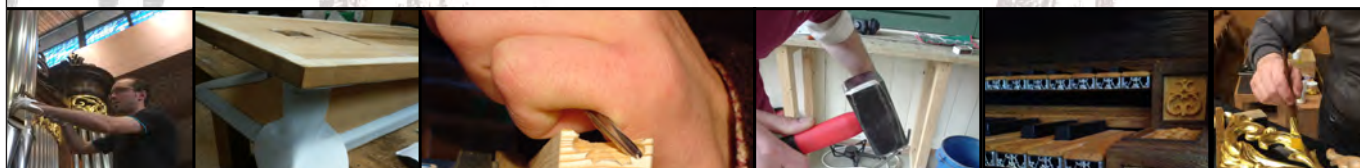

Fransk pibeorgelbyggeri etableret i 1972.

Vi designer og bygger orgler af højeste kvalitet. Alt udført i topprofessionel håndværksmæssig kvalitet.

Vi tilpasser orglet til kirkerummets æstetiske og akustiske rammer. Som de eneste orgelbyggere intonerer vi orglet på stedet, så klangen tilpasses kirkerummet.

Denne tilgang gør vores orgler helt unikke.

KONCERT MED TRESAFINADO

PIA KAUFMANAS, FLØJTE - TORSTEN BORBYE NIELSEN, GUITAR - JACOB ANDERSEN, PERCUSSION

*"... et forfriskende kulturmøde mellem det forfinede og det folkelige, det drilske og dvælende...
... præsenteret med fascinerende lethed."* Bornholms Tidende

piakaufmanas@gmail.com - tlf. 5126 9052 - torstenborbye@gmail.com - tlf. 25 396 398 - www.tresafinado.dk

phønix
Folkemusikken i salmerne

Phønix fortolker salmer med traditionelle melodier og giver dem folkemusikken dansable swing tilbage i en intens og nærværende koncert

Ny CD ude!

Se mere om koncerten, kor-medvirken, video, og booking på:
folkemusikkenisalmerne.dk
phønixfolk.dk

KURSER og FOREDRAG

27. - 29. januar

De åbne døres kirke?
Tværfaglig gudstjenestekonference
for organister, præster og lægfolk på
Galleri Emmaus i Haslev
www.fkvu.dk

28. februar & 27. marts

Nodeskrivning i Finale.
Løgumkloster Kirkemusikskole
www.kirkemusikskole.dk

2. marts

Inspirationsdag om orgelledsagelse
til salmer fra 1500- og 1600-tallet
ved Christian Præstholm.
Sjællands Kirkemusikskole
www.kirkemusikskole.dk

15. maj

Aarhus Domkirkes mødesal,
28. august 2020 Sjællands Kirkemusikskole.
Den digitale korleder. Jonas Rasmussen om
korlederens digitale værktøjer
www.FUK.dk

25. maj

Har gudstjenesten en fremtid?
Præsentation af biskoppernes rapport om
gudstjenesten. Vestervig Kirkemusikskole
www.kirkemusikskole.dk

FESTIVALER

KØBENHAVN

7., 14. og 21. december

KØBENHAVNS DOMKIRKE
Matinékoncerter lørdage kl. 12-12.30

4. januar

KØBENHAVNS DOMKIRKE
Messiaen: La Nativité du Seigneur
domkirken.dk/orgelmatine

6. - 20. december,
3. januar - 28. februar

TRINITATIS KIRKE
- fredagskoncerter kl. 16.30
Fredag 20. december
Messiaen: La Nativité du Seigneur
www.trinitatiskirke.dk

6. december

SCT. MATTHÆUS KIRKE
Britten: Saint Nicolas

13. december

SCT. MATTHÆUS KIRKE
Messiaen: La Nativité du Seigneur
med illuminationer

Oktober 2019-juni 2020

GRUNDTVIGS KIRKE
1. torsdag i måneden orgelmesterkoncerter
i Grundtvigs Kirke
www.grundtvigskirke.dk

HILLERØD

12. januar - 9. februar

FREDERIKSBORG SLOTSKIRKE
Vinterkoncerter søndage kl. 15.00

NÆSTVED

4. - 18. januar

SANKT PEDERS KIRKE
Nytårskoncerter på Eule-orglet
Lørdage kl. 12

HADERSLEV

14. juni 2019 - 15. maj

HADERSLEV DOMKIRKE
Fredage kl. 16.30. Siseby-orglet 200 år,
12 jubilæumskoncerter
www.haderslevdomkirke.dk

HJØRRING, SKAGEN,
FREDERIKSHAVN

13. - 15. december

SCT. CATHARINÆ KIRKE, HJØRRING
SKAGEN KIRKE
FREDERIKSHAVN KIRKE
Kirkeoperaen AMAHL - og miraklet af
Gian Carlo Menotti. 13. december kl. 15
i Sct. Catharinæ kirke, Hjørring,
14. december kl. 15 Skagen kirke og
15. december kl. 15 i Frederikshavn Kirke
www.skagenkirke.dk

ESBJERG, VARDE OG RIBE

22. februar - 8. marts

Vestjysk Orgelfestival i Esbjerg,
Varde og Ribes kirker
orgelfestival.dk

DOKS-ARRANGEMENTER24. januar, 28. februar og
27. marts

Bestyrelsesmøder i DOKS

27. - 29. april

DOKS' årskursus
på Hotel Britannia, Esbjerg

Organistbladet bringer oplysninger om koncert-
rækker, festivals og andre arrangementer. Send
gerne oplysninger om din arrangementsrække til
organistbladet@doks.dk

**KUNDEORIENTERET
FORMIDLING
OG PROFILERING**

Freelanceopgaver i tekst og billede

25 års erfaring med kommunikation
og redigering af teknisk stof

**Vi løser grafiske opgaver og leverer
tekst og billeder til foreninger,
virksomheder eller små erhvervsdrivende**

Portræt- eller interiørfotos
Arkitekturfotos
Artikler

Tryksager i små og store oplag
Kirke- og medlemsblade
CD-covers, plakater og foldere
Logo, grafik og artwork
Hjemmesider i CMS
HTML-kodet indhold til web

spotON
communications

Få et uforpligtende tilbud på
www.spoton.dk

DOKS'EN UD AF BOKSEN Af Mikael Garnæs

K'et i DOKS

Egil Kolind fokuserer på den sanglige del af kirkemusikerrollen

Der er medlemmer af DOKS, der ikke sidder på en orgelbænk. En af dem er Egil Kolind, som er kantor ved Roskilde Domkirkes Drengekor. "Jeg repræsenterer K'et i DOKS", siger han, da vi mødes en mandag formiddag i Roskilde Domkirkes sangsal. Dagen forinden er han og drengekoret kommet hjem fra en 16 dage lang turne til Kina. Der bliver dog ingen tid til ferie, for allerede samme eftermiddag er der korprøve, hvor repertoiret til fredagens aftensang skal på plads.

Roskilde Domkirkes Drengekor har en tradition for korrejser, der går tilbage til længe før Egil blev korets leder. Udover koncertvirksomheden medvirker drengemandskoret ved gudstjenester i højtidene samt en gang om måneden ved aftensangen i domkirken.

Korets repertoire består af en stor del af tidlig barokmusik samt det engelske drengkorsrepertoire. Hvert år opfører man Händels *Messias* med et barokorkester. Ved gudstjenesterne synges det meste på dansk, og en del af Egils arbejde går ud på at få teksterne oversat. Meget findes dog allerede fra forgængerens tid.

Lederen af domkirkens pigechor, Christa Brix Hauser, kommer forbi, giver Egil et knus og skal høre hvordan Kina-turen er gået. De har et tæt samarbejde og deler solosangundervisning til kormedlemmerne mellem sig. Her er arbejdsfordelingen, at Christa underviser drengesopranerne, mens Egil tager sig af overgangs- og mandsstemmerne.

Egil er uddannet dirigent fra Musikhögskolan i Malmö og Robert Schumann Hochschule, Düsseldorf, og det er den

vokale del af korarbejdet han fokuserer på: Sangteknik, klang og sceneoptræden. Derudover begyndte han for omkring fem år siden at komponere. Han har bidraget med et orgelstykke i den nye publikation "Pasta, piber og pedaler" med musik til børnegudstjenester, der udkommer på Forlaget Mixtur. På eget forlag har han bl. a. udgivet en sangcyklus, "Alt sker som et svar" med tekster af Marie Priem og et undervisningsmateriale i nodelæsning "A prima vista" i 5 hæfter.

"Det er udviklet til mine drengesangere, der møder op to gange om ugen efter skoletid. 20 minutter før hver korprøve er der hørelæreundervisning. Min helt store kæphest er, at vi der arbejder med kor skal/bør tage ansvar for nodelæsning. Vi skal ikke lade os nøje med, at sangerne synger på øret. Hørelæreundervisning bør være en lige så naturlig del af forløbet som stemmeopvarmning."

"Mit system er så intuitivt som muligt, baseret på solmisation. I starten lærer de rytme og tonehøjder hver for sig. Taktarter kommer først senere. Jeg har delt hvert hæfte op i 12 levels – det kender drengene fra computerspil."

Ved siden af arbejdet ved domkirken er han dirigent for Graabrødre Kammerkor, et blandet voksenkor der synger såvel verdslig som kirkelig musik. Han har også skrevet operaen "De syngende blade", en eventyrfortælling, der blev opført på Höörs Sommaropera. Han dirigerede selv. "Jeg skriver musik, der er brug for. Musik, jeg selv har lyst til at optræde med – også, hvis det er andre der har bestilt den."

Foto: Trine-Heide-Petersen

Egil Kolind, kantor ved Roskilde Domkirkes Drengekor

Fotos: Jon Nordstrøm

